

Dùng Sở Trường Thay Vì Sở Đoản

Thiên nhiên có những quy luật của nó; sinh hoạt xã hội cũng có những quy luật của nó. Một trong những quy luật đó là: không bao giờ có giải pháp dễ cho một vấn nạn lớn, vì nếu có thì vấn đề đã được giải quyết trước khi trở thành vấn nạn.

Quy luật này thể hiện sự chênh lệch giữa tầm vóc của vấn đề phải giải quyết và khả năng hiện có. Vấn nạn xảy ra khi tầm vóc của vấn đề vượt trội khả năng giải quyết. Bằng ngược lại thì đã không có vấn nạn. Chẳng hạn nếu dư thừa tài nguyên thì giải quyết nạn nghèo đói rất dễ: thí cho mỗi người vài chục ngàn Mỹ kim mỗi năm là xong. Có tiền mua tiên cũng được, hưởng hồ là giải quyết vấn nạn. Tuy nhiên chẳng ai, dù là quốc gia đại cường, lại có tài nguyên đến như vậy.

Bởi vậy, khi nói đến vấn nạn thì đã hàm ý là ở thế yếu so với tầm vóc của vấn nạn. Người Việt mình có câu: mạnh dùng lực, yếu dùng thế. Muốn dùng thế thì phải biết khai thác sở trường của mình mà đánh vào trọng tâm của vấn đề hay sở đoản của đối phương.

Khi nói về vấn nạn chung của tập thể, thì sở trường phải hiểu là sở trường của cả tập thể chứ không phải là sở trường của riêng một cá nhân nào. Đây là điều dễ lầm lẫn, dẫn đến tình trạng người chủ xướng công việc chọn việc tiện cho mình nhưng lại vô ích cho công cuộc, và phí hoài công sức và tài nguyên của tập thể. Tình trạng này không hiếm trong cộng đồng của chúng ta trong 23 năm qua.

Lấy lại ví dụ trong một bài trước, năm 1989, bằng Chương Trình Hành Động Toàn Diện thế giới thay đổi chính sách đối với thuyền nhân, với mục đích chặn đứng làn sóng vượt biên. Thuyền nhân đã bị bóp nghẹt từ tứ phía: thanh lọc bắt công, chính sách thắt chặt đời sống, các biện pháp khủng bố tinh thần, và cưỡng bách hồi hương.

Trước lời cầu cứu thảm thiết của đồng bào, các tổ chức tự nhận tranh đấu cho thuyền nhân gia tăng kêu gọi quyên góp cứu trợ. Làm vậy là lấy sở đoản của mình mà địch lại với sở trường của đối phương.

Dồn hết khả năng của cộng đồng chúng ta lại giới lắm chỉ quyên góp được vài ba triệu, chỉ là muối bỏ biển so với nửa tỉ mà quốc tế đổ vào Chương Trình Hành Động Toàn Diện. Cứ mỗi một đồng mà chúng ta gọi lọt được vào trại và đến tay đồng bào, thì Cao Ủy Tị Nạn và các quốc gia tạm dung dễ dàng cắt đi 100 đồng về thực phẩm, thuốc men, giáo dục... Không những vậy, họ lại dùng những khoản tiền cắt đi ấy để xây thêm rào kẽm gai, dựng thêm tường chắn, tài trợ thêm cảnh sát và quân đội để biến trại tạm dung thành trại tù. Trong tình cảnh đó, quyên góp cứu trợ chỉ là nắm dao đằng lưỡi, trong khi các thế lực chèn ép thuyền nhân thì nắm dao đằng chuôi.

Lẽ ra các tổ chức tự nhận tranh đấu cho thuyền nhân đã phải khai thác sở trường của cộng đồng, là ưu thế của những công dân hay cư dân Hoa Kỳ, là những người đóng thuế, là

những người có thân nhân bạn bè trong số thuyền nhân đang gặp khổ nạn. Phần nửa tiền đóng góp cho Chương Trình Hành Động Toàn Diện là của chính phủ Hoa Kỳ, trong đó có phần tiền của chúng ta đóng thuế. Nếu ngay từ những ngày đầu cộng đồng chúng ta dồn mọi nỗ lực để khai thác ưu thế này và đòi hỏi chính phủ Hoa Kỳ phải thi hành một chính sách công bằng trong thanh lọc và nhân đạo trong cư xử với thuyền nhân thì có lẽ đã giải cứu được cho rất nhiều đồng bào thuyền nhân.

(Một số ít tổ chức hoạt động theo chiều hướng này nhưng vì ít người tiếp tay nên mãi đến năm 1995 mới vận động được Quốc Hội Hoa Kỳ mạnh mẽ can thiệp, dẫn đến chương trình ROVR. Nhưng lúc ấy đã là cuối trào, chỉ vớt vát được cho khoảng 20 ngàn thuyền nhân mà thôi; cả trăm ngàn thuyền nhân khác đã bị hồi hương trong khổ nhục.)

Một ví dụ khác là sự lạm dụng hình thức biểu tình trong cuộc đấu tranh đòi dân chủ và nhân quyền cho Việt Nam. Một bài trước đã nhận xét rằng biểu tình có thể là việc cần--để hâm nóng tinh thần, để nhắc nhở lẫn nhau--nhưng không đủ. Không những vậy, biểu tình là hình thức tranh đấu ít hiệu quả nhất. Chúng ta chỉ cần nhìn vào bài học của hai cộng đồng bạn.

Cộng đồng người Mỹ da đen trong hai năm qua đã tổ chức hai cuộc tuần hành rất lớn: 700 ngàn đàn ông da đen tuần hành ở Hoa Thịnh Đốn và sau đó là 500 ngàn phụ nữ da đen tuần hành ở Philadelphia. Cả hai cuộc tuần hành này cuối cùng đã chẳng có ảnh hưởng chính trị là bao và đến nay cũng chẳng mấy ai nhắc đến. Ngược lại, chúng ta có mấy khi thấy cộng đồng người Mỹ gốc Do Thái biểu tình. Họ không cần và không muốn biểu tình--không cần vì họ đã luôn lọt được vào mọi cơ cấu chính quyền và ảnh hưởng chính sách từ bên trong, và không muốn vì làm âm ỉ thì chỉ tạo sự ganh tị từ các cộng đồng sắc dân khác về những thành công vượt bực của họ.

Đối với cộng đồng người Việt, biểu tình lại càng ít hiệu quả vì chúng ta không tạo đủ số đông để được dư luận chú ý, dù chỉ là nhất thời, như những người bạn Mỹ da đen. Nhân số là sở đoản của chúng ta. Nếu chỉ biết có biểu tình thì có nghĩa chúng ta tự đặt mình vào vị trí ngoại nhân, đứng bên lề, trong khi các phái đoàn Việt cộng thì lại ngang nhiên ngồi họp với chính quyền Hoa Kỳ ở bên trong.

Sở trường của chúng ta, những người dân đóng thuế, là quyền can dự vào tiến trình hình thành chính sách quốc gia. Nhưng muốn khai thác sở trường này thì phải nghiên cứu về chính sách, am tường về chính trường, và tự tạo được tiếng nói, uy tín, và một vai trò trong tiến trình hình thành chính sách. Biết khai thác sở trường này để nhắm vào sở đoản của Hà Nội thì chúng ta sẽ chiếm được thế thượng phong.

Sở đoản của Hà Nội là một nước nhược tiểu, chậm tiến, nghèo nàn đang cầu cạnh những ân huệ và đặc quyền từ chính phủ Hoa Kỳ. Muốn đạt thành quả trong cuộc tranh đấu, chúng ta phải biết dùng sức mạnh của chính quyền Hoa Kỳ để áp lực Hà Nội nhượng bộ về nhân quyền và dân chủ nếu muốn được ban phát đặc ân về mặt dịch.

Người dân bình thường nhất cũng biết câu "**dậy thầy ồm đánh vật,**" diễn tả tình trạng dùng sở đoản thay vì sở trường. Ai cũng biết phải tránh tình trạng phi lý ấy, nhưng tại sao nó vẫn phổ biến?

Đây là vì người ta thường lẫn lộn giữa sở trường của cá nhân với sở trường của tập thể. Khi chọn việc, người ta có khuynh hướng chọn việc nào tiện, trong tầm tay, quen thuộc, và ít rủi ro cho mình, thay vì nghĩ đến việc khai thác và phát huy sở trường của tập thể. Quyên góp cứu trợ **dễ, tiện, và ăn chắc** cho mình hơn là trực diện đối đầu với chính sách quốc tế. Tổ chức biểu tình **dễ, tiện, và ăn chắc** cho mình hơn là vận động chính sách ngoại giao của Hoa Kỳ đối với Việt Nam. Làm việc **dễ, tiện, và ăn chắc** thì bảo đảm tạo được thành tích nhưng chắc chắn sẽ không đạt thành quả.

Ở đời chẳng bao giờ có giải pháp **dễ** cho một vấn nạn. Đứng trước vấn nạn mà chỉ cốt chọn việc **dễ, tiện, và ăn chắc** thì không những vô hiệu quả mà còn phí hoài công sức và tài nguyên của tập thể, và phụ lòng những người đang trông chờ được giải cứu. Những ai đã tự nhận vai trò lãnh đạo thì cũng phải chịu khó học hỏi để vượt lên trên khả năng sẵn có, phải chấp nhận hy sinh để mở đường cho tập thể vươn lên, và phải sẵn sàng đón nhận những rủi ro thất bại.

Nhưng quan trọng hơn cả là chính những người dân thường chúng ta phải dứt khoát đòi hỏi nơi mỗi người tự nhận vai trò lãnh đạo những đức tính kể trên. Phải như vậy thì cộng đồng của chúng ta mới từ từ khá lên được.

Nguyễn Đình Thắng
Virginia, ngày 22 tháng 7, 1998
